

gemeente Bronckhorst

Raadsbesluit

Behorende bij raadsvoorstel met nummer: 131031/10

De raad van de gemeente Bronckhorst;

gelezen het voorstel van het college van b en w van 10 september 2013;

gelet op de bespreking in de commissievergadering van 10 oktober 2013;

gelet op Wet ruimtelijke ordening, het Besluit ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht;

besluit:

1. De ingediende zienswijzen ontvankelijk en ongegrond te verklaren zoals beschreven in de responsnota zienswijzen;
2. de ambtshalve wijzigingen zoals door burgemeester en wethouders voorgesteld over te nemen;
3. de Structuurvisie cultuurhistorie Bronckhorst gewijzigd vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Bronckhorst in zijn openbare vergadering van 31 oktober 2013,

de griffier,

M. van der Leur

de voorzitter wvd,

G.J. de Graaf

Raadsvoorstel

Voorstel no:	131031/10	Naam portefeuillehouder:	A.A.L.M. Spekschoor
Agendapunt:	10	Naam behandelend ambtenaar:	P.F.J. Roes
Vergaderdatum	31 oktober 2013	Telefoon behandelend ambtenaar:	(0575) 75 02 50
Registratie nr	Z38153\RD13-00702	E-mail behandelend ambtenaar:	p.roes@bronckhorst.nl
Onderwerp:	Structuurvisie cultuurhistorie Bronckhorst		

Voorstel

1. de ingediende zienswijzen ontvankelijk en ongegrond te verklaren zoals beschreven in de responsnota zienswijzen;
2. de ambtshalve wijzigingen zoals door burgemeester en wethouders voorgesteld over te nemen;
3. de Structuurvisie cultuurhistorie Bronckhorst gewijzigd vast te stellen.

Inleiding

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is vastgelegd dat in de ruimtelijke ordening "rekening wordt gehouden met aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten". In 2008 is er gestart met een cultuurhistorische gebiedsbeschrijving van de gemeente Bronckhorst. De definitieve gebiedsbeschrijving is op 27-3-2013 gepresenteerd en dient als basis voor een thematische structuurvisie cultuurhistorie. De rijkdom aan erfgoed en cultuurhistorie is één van de kernkwaliteiten van de gemeente Bronckhorst en kan een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit in de gemeente. Door cultuurhistorie in een structuurvisie te verankeren kan deze bij de onderbouwing van ruimtelijke ontwikkelingen als input dienen. Deze thematische structuurvisie geldt voor dit onderwerp in aanvulling op de integrale Structuurvisie Bronckhorst.

Het ontwerp van de structuurvisie heeft ter inzage gelegen voor de mogelijkheid van zienswijzen en is thans gereed om te worden vastgesteld. Het ontwerp is te raadplegen via <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/?planidn=NL.IMRO.1876.SV0004-ON01>
De integrale Structuurvisie Bronckhorst is te raadplegen via <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/?planidn=NL.IMRO.1876.SV0001-VG01>

Interne/externe communicatie

De structuurvisie is tot stand gekomen in samenwerking met het Gelders Genootschap, Royal Haskoning DHV en een interne projectgroep die bestaat uit de vakgebieden ruimtelijke ordening, cultuurhistorie, recreatie en toerisme en kunst en cultuur. De onderliggende gebiedsbeschrijving is tot stand gekomen in samenwerking met het Gelders Genootschap, de interne projectgroep en een klankbordgroep waarin

vertegenwoordigers van oudheidkundige verenigingen en de monumentencommissie zitting hadden.

Het ontwerp van de structuurvisie heeft van 27 juni t/m 7 augustus 2013 ter inzage gelegen. Er zijn vijf zienswijzen naar voren gebracht.

Beoogd effect

Het geven van de gemeentelijke visie op de positie van cultuurhistorie voor haar grondgebied.

Argumenten

Structuurvisie

Onze gemeente is rijk aan erfgoed en cultuurhistorie. Deze rijkdom is zelfs één van de kernkwaliteiten van Bronckhorst. Cultuurhistorie is niet iets 'van de gemeente'. Juist burgers, ondernemers en organisaties kunnen bijdragen aan het versterken en doorontwikkelen van deze kwaliteiten. Tegelijkertijd staat de gemeente voor een grote opgave: de demografische ontwikkelingen en economische krimp dwingen dagelijks tot het nemen van moeilijke beslissingen over het verdelen van middelen, energie en tijd. In het licht van deze uitgangspunten hadden wij behoefte aan het in kaart brengen van cultuurhistorische waarden, het onderscheiden van kansen en bedreigingen en het geven van een beleidsvisie in de vorm van een thematische structuurvisie voor cultuurhistorie.

Dit moet burgers en ondernemers de kans bieden om met behulp van cultuurhistorie hun wensen en ambities te verwezenlijken en zal de gemeente zelf van een basis voorzien om haar kwaliteiten te borgen en door te ontwikkelen, in samenhang met ander beleid en in overleg met onze bewoners en ondernemers. Wij hebben daarvoor geen financiële middelen maar kan wel verbinden en faciliteren.

Cultuurhistorie inspireert en biedt de gelegenheid om met de kennis van het verleden, te werken aan een toekomstbestendig Bronckhorst. Burgers, ondernemers en organisaties spelen een belangrijke rol bij het versterken en doorontwikkelen van deze kwaliteiten.

Met de thematische structuurvisie heeft de gemeente de aankomende jaren bovendien een duurzame onderlegger voor bestemmingsplannen. Dat is in de eerste plaats efficiënt. Er zal niet steeds opnieuw voor ieder bestemmingsplan diepgravend onderzoek gedaan hoeven worden naar de cultuurhistorische waarden en kan in de meeste gevallen worden volstaan met verwijzing naar de structuurvisie. Het is sinds 1-1-2013 bovendien een wettelijke eis om cultuurhistorie onderdeel te maken van ruimtelijke overwegingen.

Tevens wordt door het onderscheid tussen cultuurhistorisch vrije gebieden enerzijds en cultuurhistorische kans- en topgebieden anderzijds voorkomen dat onderzoek en onderbouwing van cultuurhistorie nodig is in gebieden waar cultuurhistorie geen wezenlijke rol speelt. Dit is een vorm van belangenafweging en deregulering op voorhand en zorgt tevens voor lastenverlichting voor zowel initiatiefnemers aan de gemeente zelf.

Zienswijze

Gedurende termijn van tervisielegging van het ontwerp zijn vijf zienswijzen naar voren gebracht. Deze zienswijzen zijn binnen de termijn ingekomen en voldoen aan alle indieningsvereisten. De zienswijzen zijn ontvankelijk. De indieners van de zienswijzen zijn in de gelegenheid gesteld om gehoord te worden. Vier indieners hebben hiervan gebruik gemaakt.

In de bijgevoegde en bij het raadsvoorstel en –besluit behorende responsnota zijn de NAW-gegevens, een samenvatting en een gemeentelijke reactie weergegeven.

Ambtshalve wijzigingen

Op de structuurvisiekaart zijn vier hotspots aangegeven. Echter in de gebiedsbeschrijving zijn negen beschrijvingen van hotspots gegeven. Niet alle hotspots zijn dus op de kaart van de ontwerp structuurvisie weergegeven. Er zijn ook twee locaties opgenomen die geen hotspot zijn (te weten, 'Dodeweg Heidehoek-Zelhem' en 'rand van Steenderen richting Bronckhorst'). Deze omissie kunt u herstellen bij de vaststelling. De structuurvisiekaart en paragraaf 5.2 van de structuurvisie dienen daarvoor te worden aangepast.

Uit een van de hoorzittingen is duidelijk geworden dat de positie van de Structuurvisie cultuurhistorie ten opzichte van de integrale Structuurvisie Bronckhorst niet geheel duidelijk is. De integrale visie heeft betrekking op ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot diverse thema's. De Structuurvisie cultuurhistorie is een thematische visie op ruimtelijke ontwikkelingen ten aanzien van één enkel aspect. In deze visie worden enkel uitspraken gedaan ten aanzien van cultuurhistorie ter aanvulling op de integrale structuurvisie. Bij een ruimtelijke ontwikkeling zal aan het beleid uit beide structuurvisies worden getoetst en vindt een integrale afweging plaats van alle relevante omgevingsaspecten. Wij stellen u voor om dit in paragraaf 1.3 van de structuurvisie in die zin te verduidelijken.

Kanttekeningen

Een structuurvisie is niet rechtstreeks bindend voor belanghebbenden in het gebied. Het biedt een visie op de positie van cultuurhistorie bij ruimtelijke ontwikkelingen. De visie is wel bindend voor de gemeente zelf bij de afweging van medewerking aan ontwikkelingen. Dat kunnen beoogde ontwikkelingen van de gemeente zelf zijn of die van externen. Als bij een initiatief wordt voldaan aan de beleidsuitgangspunten van de visie, kan voor de motivering worden volstaan met het verwijzen naar de visie. Als wordt afgeweken van de beleidsuitgangspunten, zal dit goed moeten worden gemotiveerd.

Kosten, baten en dekking

De kosten voor het opstellen van de cultuurhistorische beschrijving structuurvisie worden gedekt door middelen die daarvoor door de raad in 2008 beschikbaar zijn gesteld.

Uitvoering

De vaststelling van de structuurvisie wordt bekendgemaakt in de Staatscourant, Contact en op de website. Het plan wordt na de vaststelling digitaal beschikbaar gesteld op www.ruimtelijkeplannen.nl.

Evaluatie

In het kader van de continue beleidscyclus zal het beleid tijdens het toepassen ervan onderhevig zijn aan evaluatie. Voorstellen tot eventuele aanpassing volgen zodra dit noodzakelijk blijkt naar aanleiding van toepassing van het beleid.

Hengelo (Gld), 10 september 2013
Burgemeester en wethouders van Bronckhorst,

de secretaris,
A.H. van Hout

de burgemeester,
H.A.J. Aalderink

Bijlagen:

Ontwerp-raadsbesluit

Ter inzage in de leeskamer:

Ingekomen zienswijze
Verslagen hoorzittingen
Responsnota zienswijzen

STRUCTUURVISIE CULTUURHISTORIE BRONCKHORST

RESPONSNOTA ZIENSWIJZEN

Nr.	Datum brief	Ontvangen	Betreft	Zienswijze	Reactie gemeente	Wijziging bij vaststelling
82152	22-7-2013	24-7-2013	Hotspot Het Hengelse Zand	Het Hengelse Zand is aangeduid als een hotspot vanwege de cultuurhistorische waarde van het voormalige motorcrossterrein. Indien er vindt dit nogal ver gezocht. Te meer de activiteit al vele jaren niet werd uitgevoerd en in geen enkel beleidsstuk als cultuurhistorisch belang wordt genoemd. Het terrein past niet in de definitie van cultuurhistorische waarde. Vernielde natuur- en landschapsstructuren en aantasting van kernkwaliteiten van de omgeving door een motorcrossbaan vallen niet onder cultuurhistorie. Het in de structuurvisie opnemen van motorcross als cultuurhistorie mag nooit worden gebruikt als excuus om niet handhavend op te treden. Verzoek om de Het Hengelse Zand ten aanzien van motorcross als hotspot uit de gebiedsbeschrijving en de structuurvisiekaart te schrappen.	Bij cultuurhistorisch erfgoed gaat het niet alleen om materieel erfgoed maar ook om immaterieel erfgoed. Het citaat uit de Nota van toelichting van het Besluit ruimtelijke ordening betreft uitsluitend het gedeelte dat door de indiener van de zienswijze is geplaatst tussen de aanhalingstekens op pagina 1 van de brief. Daar wordt gesproken over zichtbare en onzichtbare sporen en structuren. Dit hoeven niet per definitie fysieke sporen en structuren te zijn. Het kunnen ook herinneringen, verhalen, (voormalige) tradities en gebruiken zijn die niet direct zichtbaar of tastbaar (meer) zijn, maar wel hebben bijgedragen aan de vorming van een gebied. Motorcross is een halverwege de vorige eeuw ontstane gebruik dat onlosmakelijk verbonden is aan de Achterhoek. Het Hengelse Zand is een van de oudste motorcrossterreinen dat, hoewel niet meer als zodanig in gebruik, hieraan herinnert. De voormalige crossbaan is een uiting van het menselijk handelen zoals dat hier direct na de Tweede Wereldoorlog heeft plaatsgevonden (aanleg en crossen). De contouren van de crossbaan zijn nog duidelijk waarneembaar. De crossbaan en het crossen in het algemeen zijn een cultuurhistorisch gegeven. Als tegenhanger van natuur is cultuur een menselijk handelen waarbij de omgeving naar eigen behoefte en inzicht wordt gevormd en daarmee de oorspronkelijke situatie wordt aangetast. De maatschappelijke aanvaarding hiervan wordt veelal bepaald door tijdsgeest en voortschrijdend inzicht. Menselijk handelen heeft, vooral in het verleden, veelal negatieve effecten voor natuur en milieu tot gevolg. Ook dit gegeven kan vanuit cultuurhistorisch oogpunt waardevol zijn. Daarmee wordt geen waardeoordeel over dit handelen gegeven of gesteld dat deze wijze van handelen weer zou moeten terugkomen. In de structuurvisie is enkel aangegeven dat (voormalige) motorcross ter plaatse van Het Hengelse Zand een cultuurhistorisch waardevol gegeven is. Er is niet gesteld dat motorcross ter plaatse zich opnieuw zou moeten ontwikkelen. Het Hengelse Zand ligt in een gebied dat in de structuurvisie is aangeduid als De structuurvisie is niet gericht op aandacht voor cultuurhistorie in dit gebied. Zoals in hoofdstuk 5 van de structuurvisie is aangegeven kunnen ensembles en hotspots een inspiratie of leidend zijn bij ontwikkelingen. Er ligt vanuit de gemeente geen enkele verplichting. Cultuurhistorie is ook niet het enige afwegingskader. Het maakt onderdeel uit van een totaal afwegingskader waarbij milieu- en omgevingsaspecten een belangrijke rol spelen. Bij een verzoek om medewerking aan plannen, of het nu motorcross of andere ontwikkelingen betreft, wordt getoetst aan de geldende wet- en regelgeving. Als blijkt dat er in strijd wordt gehandeld met de bestemming, wordt getoetst aan het geldende bestemmingsplan, niet aan een Overigens heeft uw zienswijze er wel toe geleid dat wij constateren dat de hotspots op de structuurvisiekaart niet overeenkomen met de hotspots uit de gebiedsbeschrijving. De negen hotspots zijn niet allen op de kaart terechtgekomen en er zijn twee locaties opgenomen die geen hotspot zijn. Dit zullen wij ambtshalve herstellen.	geen
82423	2-8-2013	2-8-2013	Ruinetoren Baak	Een aantal punten over cultuurhistorie in Baak blijft onderbelicht. Het dorp Baak wordt te weinig voor het voetlicht gebracht. Op pagina 52 van de gebiedsbeschrijving ontbreekt de ruinetoren en het gebied daaromheen als cultuurhistorisch gegeven.	Dat een toren in de Middeleeuwen werd gebouwd op het hoogstgelegen gebied is een vanzelfsprekendheid die niet expliciet hoeft te worden genoemd in dit document. Het is niet specifiek kenmerkend voor Baak. Het hofstelsel wordt wel genoemd in de gebiedsbeschrijving. Op pagina 13 wordt in algemene zin uitgelegd dat het hofstelsel de manier van leven in de Achterhoek was en bovendien wordt Baak daar specifiek genoemd als voorbeeld van een 'hoofdhoef'. Ook op pagina 15 wordt Baak genoemd als voorbeeld van een zogenaamde 'marke' (incl. uitgebreide uitleg wat dit inhield). Baak krijgt evenveel aandacht als vergelijkbare kleine kernen zoals Olburgen, Toldijk, Wichmond, Vierakker, Kranenburg, etc.). De Historische Vereniging Steenderen heeft in de klankbordgroep gezeten die betrokken is geweest bij het opstellen van de gebiedsbeschrijving. Van daaruit hebben wij niet het signaal gekregen dat in de gebiedsbeschrijving te weinig aandacht wordt gegeven aan Baak.	geen
82424	5-8-2013	6-8-2013	Hotspot Het Hengelse Zand	Het Hengelse Zand is aangeduid als een hotspot vanwege de cultuurhistorische waarde van het voormalige motorcrossterrein. Indien er wordt om deze aanduiding uit de structuurvisie en bijbehorende stukken te verwijderen. Het terrein past niet in de definitie van cultuurhistorische waarde. Motorcross is niet zo karakteristiek voor specifiek de Achterhoek dat dit van cultuurhistorisch belang is voor het gebied of heeft bijgedragen aan het vormen van het landschap. Andere veel beoefende sporten worden ook niet als zodanig aangeduid. De locatie is gelegen in een cultuurhistorisch vrij gebied. Gelet op de in de structuurvisie genoemde rol van de gemeente in zo'n gebied, zou dit betekenen dat de gemeente onvankelijk is voor motorcross op Het Hengelse Zand en dat eventueel wil honoreren.	Bij cultuurhistorisch erfgoed gaat het niet alleen om materieel erfgoed maar ook om immaterieel erfgoed. Het citaat uit de Nota van toelichting van het Besluit ruimtelijke ordening betreft uitsluitend het gedeelte dat door de indiener van de zienswijze is geplaatst in het tweede kader onderaan pagina 1 van de brief. Daar wordt gesproken over zichtbare en onzichtbare sporen en structuren. Dit hoeven niet per definitie fysieke sporen en structuren te zijn. Het kunnen ook herinneringen, verhalen, (voormalige) tradities en gebruiken zijn die niet direct zichtbaar of tastbaar (meer) zijn, maar wel hebben bijgedragen aan de vorming van een gebied. Motorcross is een halverwege de vorige eeuw ontstane gebruik dat onlosmakelijk verbonden is aan de Achterhoek. Het Hengelse Zand is een van de oudste motorcrossterreinen dat, hoewel niet meer als zodanig in gebruik, hieraan herinnert. De voormalige crossbaan is een uiting van het menselijk handelen zoals dat hier direct na de Tweede Wereldoorlog heeft plaatsgevonden (aanleg en crossen). De contouren van de crossbaan zijn nog duidelijk waarneembaar. De crossbaan en het crossen in het algemeen zijn een cultuurhistorisch gegeven. Het Hengelse Zand ligt in een gebied dat in de structuurvisie is aangeduid als 'Cultuurhistorisch vrij gebied'. De structuurvisie is niet gericht op aandacht voor cultuurhistorie in dit gebied. In de structuurvisie is enkel aangegeven dat (voormalige) motorcross ter plaatse van Het Hengelse Zand een cultuurhistorisch waardevol gegeven is. Er is niet gesteld dat motorcross ter plaatse zich opnieuw zou moeten ontwikkelen. Wel zou er bij een nieuwe ontwikkeling, van welke aard dan ook, aandacht moeten zijn voor dit cultuurhistorische gegeven. Cultuurhistorie is ook niet het enige afwegingskader. Het maakt onderdeel uit van een totaal afwegingskader waarbij milieu- en omgevingsaspecten een belangrijke rol spelen. Bij een verzoek om medewerking aan plannen, of het nu motorcross of andere ontwikkelingen betreft, wordt getoetst aan de geldende wet- en regelgeving. Overigens heeft uw zienswijze er wel toe geleid dat wij constateren dat de hotspots op de structuurvisiekaart niet overeenkomen met de hotspots uit de gebiedsbeschrijving. De negen hotspots zijn niet allen op de kaart terechtgekomen en er zijn twee locaties opgenomen die geen hotspot zijn. Dit zullen wij ambtshalve herstellen. Ook blijkt uit de toelichting die u hebt gegeven tijdens de hoorzitting dat de positie van de Structuurvisie cultuurhistorie ten opzichte van de integrale Structuurvisie Bronckhorst niet geheel duidelijk is. Wij zullen dit in paragraaf 1.3 van de structuurvisie ambtshalve verduidelijken.	geen
82427	5-8-2013	6-8-2013	Hotspot Het Hengelse Zand	zie zienswijze nr. 82424	zie beantwoording zienswijze nr. 82424	geen
82490	7-8-2013	7-8-2013	Enkenland	De van oudsher aanwezige verhogingen in het landschap de "enken" zijn niet op de bij de structuurvisie behorende kaarten vermeld. Deze enken hebben een archeologische en landschappelijke waarde en hiermee ook een cultuur historische waarde. Het waardevolle -cultuur historische- landschap in Delden ligt ook aan de Deldenseweg. Deze weg is niet opgenomen in de omschrijving. Er worden voorbeelden gegeven van reeds oude boerderijen en huizen in Delden. Van belang is in deze ook de geschiedenis van Huize Groot Venhorstink, Klein Venhorstink en Nieuw Venhorstink.	De verschillende landschapstypen en -elementen die van cultuurhistorische waarde zijn, worden niet op de kaarten aangegeven. Deze worden beschreven in de gebiedsbeschrijving zelf. Het belang van de enken en het kampen- en essenlandschap voor het ontstaan van het gebied rond Delden is op pagina 56 beschreven. De gebiedsbeschrijving geeft de cultuurhistorische elementen weer maar is geen uitputtende opsomming te zijn van elke straat en elk gebouw.	geen